

11. Ordinantie voor het opzicht

I Het opzicht over de gemeenten

Artikel 1 De kerkvisitatie

1. De kerkvisitatie, dienstbaar aan de opbouw van de gemeente als het lichaam des Heren, gaat uit van de meerdere vergaderingen en omvat
 - het onderzoek naar en het opzicht over het geestelijk leven der gemeenten en de vervulling van ambten, bedieningen en functies;
 - het wegnemen - door raadgeving en overleg - van moeilijkheden in en tussen de organen van gemeente en Kerk; en
 - de bevordering van de dienst der gemeente in de wereld.
2. De kerkvisitatie wordt gehouden door visitatoren-provinciaal, daarin bijgestaan door de brede moderamina der classicale vergaderingen en door visitatoren-generaal.
3. Aan de visitatie van visitatoren-provinciaal zijn onderworpen de gemeenten, de ambten, bedieningen, functies en organen, behorende tot, of werkzaam zijnde binnen de grenzen van een kerkprovincie; aan de visitatie van visitatoren-generaal de overige ambten, bedieningen, functies en organen.

Artikel 2 Kerkvisitatoren

1. Het aantal leden van het college van visitatoren-provinciaal bedraagt één meer dan het tweevoud van het aantal van de in de betrokken kerkprovincie gelegen classes.
2. Het aantal leden van het college van visitatoren-generaal bedraagt vijf.
3. Van de visitatoren-generaal benoemt elke classicale vergadering er twee, telkens voor een tijdvak van vijf jaren, en wel één uit de predikanten of uit hen, die de bevoegdheden van emeritus-predikant hebben en één uit de andere ambtsdragers of andere voormalige ambtsdragers.
4. Het dan nog ontbrekende lid, dat tevens optreedt als preses van het college van visitatoren-provinciaal, wordt voor een tijdvak van tien jaren benoemd door de provinciale kerkvergadering uit de predikanten of uit hen, die de bevoegdheden van emeritus-predikant hebben.
5. Van de visitatoren-generaal worden er vier benoemd door de generale synode voor een tijdvak van vijf jaren, en wel twee uit de predikanten of uit hen, die de bevoegdheden van emeritus-predikant hebben en twee uit de andere ambtsdragers of andere voormalige ambtsdragers, terwijl het vijfde lid, dat tevens optreedt als preses van het college, door de generale synode voor een tijdvak van tien jaren wordt benoemd uit de predikanten of uit hen, die de bevoegdheden van emeritus-predikant hebben.
6. Visitator-provinciaal kan alleen hij zijn, die binnen de kerkprovincie woont.
7. Visitatoren leggen hun functie neer uiterlijk op de laatste dag van het kalenderjaar waarin zij de leeftijd van zeventig jaren hebben bereikt.
8. Het is niet mogelijk tegelijkertijd lid te zijn van een college van visitatoren-provinciaal en van dat van visitatoren-generaal.
9. Visitatoren kiezen zich, telkens voor een kalenderjaar, uit hun midden een assessor en een scriba.
10. Bij ontstentenis van de preses neemt de assessor diens werkzaamheden waar, terwijl de scriba bij ontstentenis wordt vervangen door een door de preses daartoe aangezochte visitator. Naast elke visitator wordt een secundus benoemd, behalve voor de preses.

Artikel 3 Hoe de kerkvisitatie gehouden wordt

1. Visitatoren-provinciaal regelen de visitaties, doch zo, dat elke gemeente in de kerkprovincie tenminste eenmaal in de vijf jaren door twee der visitatoren wordt bezocht.
2. Visitatoren-provinciaal worden bijgestaan door de brede moderamina der classicale vergaderingen, die ook zelf in overleg met visitatoren kunnen overgaan tot het houden van een bijzondere visitatie binnen hun classis.
3. Zo dikwijls te hunner kennis gekomen feiten en omstandigheden hun daartoe aanleiding geven, of hun van een kerkenraad of van het breed moderamen ener meerdere vergadering een verzoek daartoe bereikt houden visitatoren-provinciaal door middel van een of meer hunner, tussentijds, buitengewone visitaties of treden zij schriftelijk dan wel mondeling met de betrokken kerkenraden of ambtsdragers in verbinding.
4. De preses van visitatoren is belast met de mondelinge of schriftelijke voorbereiding van buitengewone visitaties.
5. Visitatoren-generaal geven als samenbindend orgaan voor de kerkvisitatie algemene leiding aan de kerkvisitatie en verlenen niet dan in overleg met visitatoren-provinciaal bijstand bij de visitatie in de kerkprovincies.
6. Visitatoren plegen geregeld overleg met de brede moderamina van de meerdere ambtelijke vergaderingen uit hun ressort en houden deze op de hoogte van het resultaat van de niet-periodieke visitaties.
7. Zij ontvangen geregeld inzage van de gegevens der gemeenten, waarover de met het toezicht belaste organen der Kerk beschikken.
8. Op verzoek van visitatoren en op door deze te bepalen dag en uur wordt in de gemeente, waar een visitatie wordt gehouden, een vergadering van de kerkenraad belegd, welke vergadering wordt gehouden onder voorzitterschap van een der visitatoren.
9. Alle leden van de kerkenraad zijn verplicht deze vergadering bij te wonen en ingeval van verhindering daarvan schriftelijk met opgave van redenen aan de preses van de kerkenraad kennis te geven, terwijl indien het vereiste quorum niet aanwezig is, het bezoek der visitatoren op kosten van de gemeente kan worden herhaald.
10. Ieder, die door visitatoren wordt opgeroepen in die kerkenraadsvergadering te verschijnen, is gehouden aan dat verzoek te voldoen.
11. Bij gelegenheid van de periodieke visitatie worden de leden der gemeente daarvan tenminste veertien dagen tevoren verwittigd door afkondiging in een kerkdienst en mededeling met toelichting in het kerkblad, en wordt hun op hun verzoek de gelegenheid geboden tot een gesprek met visitatoren.
12. Alle ambtsdragers en organen der Kerk verstrekken aan visitatoren mondeling of schriftelijk de door dezen ten behoeve van hun arbeid gevraagde inlichtingen en gegevens.
13. Visitatoren-provinciaal zenden telkenjare vóór 1 mei een overzicht betreffende het voorafgaande jaar over het kerkelijk leven der gevisiteerde gemeenten van een bepaalde classis in bij haar classicale vergadering ter behandeling en een afschrift daarvan aan de provinciale kerkvergadering en aan visitatoren-generaal ter kennisneming.
14. Om de vijf jaren stellen visitatoren-provinciaal uit hun gegevens een overzicht samen over het kerkelijk leven in de kerkprovincie en zenden dit ter behandeling aan

de betrokken provinciale kerkvergadering en een afschrift daarvan aan visitatoren-generaal, die ten behoeve van de generale synode een algemeen overzicht samenstellen over het geestelijk leven van gemeenten en Kerk.

15. Visitatoren-provinciaal zenden telkenjare een rapport in, hun werkzaamheden in het afgelopen kalenderjaar betreffende, bij de provinciale kerkvergadering, en visitatoren-generaal bij de generale synode.

II Het opzicht over belijdenis en wandel der leden en over de vervulling van ambten, bedieningen en functies

Artikel 4 Het opzicht

1. Het opzicht over belijdenis en wandel van de leden der Kerk en over de behoorlijke vervulling van ambten, bedieningen en functies strekt
 - tot behoud van hen, die dreigen af te dwalen,
 - tot terugbrenging van hen, die in ergerlijke zonden zijn gevallen,
 - tot opbouw van het geestelijk leven der gemeente en
 - tot bewaring van de orde in het leven en werken der Kerk.
2. Geven iemands belijdenis en wandel of de vervulling van een ambt, bediening of functie aanleiding tot bijzondere bemoeienis, dan geschiedt deze zo mogelijk eerst door broederlijke samenspreking en herderlijk vermaan.
3. Indien nodig nemen zij, wie het houden van opzicht is toevertrouwd, één der bijzondere middelen ter hand, in deze ordinantie gegeven ter handhaving van de kerkelijke tucht.

Artikel 5 Door wie het opzicht wordt gehouden

1. Het opzicht over de leden der gemeente - voor zover dit in het tweede lid van dit artikel niet aan een ander kerkelijk lichaam is opgedragen - wordt gehouden door het consistorie.
2. Behoudens het bepaalde in hoofdstuk IV van deze ordinantie wordt het opzicht over degenen
 - die een ambt dragen;
 - die, na van een ambt ontheven te zijn, daaraan verbonden bevoegdheden hebben behouden of verkregen;
 - die in een bediening staan;
 - die in een bediening gestaan hebbende, daaraan verbonden bevoegdheden hebben behouden;
 - die in het bezit zijn van een consent, als bedoeld in ordinantie 3-17-1 of 2-33-1 letter d. of e.;
 - alsmede over proponenten, vicarissen en anderen, die bevoegd zijn tot de verkondiging des Woords, dan wel tot de verkondiging of de prediking van het Evangelie in de Nederlandse Hervormde Kerk gehouden door de provinciale kerkvergaderingen.
3. De provinciale kerkvergaderingen houden dit opzicht door regionale commissies voor het opzicht.
4. Niet het consistorie, maar de regionale commissie voor het opzicht is bevoegd tot het in behandeling nemen van een beschuldiging ingediend met betrekking tot bezwaren als bedoeld in ordinantie 11-13-5 jegens kerkelijk werkers als bedoeld in ordinantie 17 en voorts al degenen die in een kerkelijke gezagsrelatie gezag uitoefenen.

5. De generale synode doet de haar in de artikelen 7, 8, 9 en 11 dezer ordinantie met betrekking tot het opzicht opgelegde taak verrichten door een generale commissie voor het opzicht.
6. Er zijn vijf regionale commissies voor het opzicht en wel
 - één voor de kerkprovincies Friesland en Groningen-Drenthe;
 - één voor de kerkprovincies Overijssel-Flevoland en Gelderland;
 - één voor de kerkprovincies Utrecht en Noord-Holland;
 - één voor de kerkprovincie Zuid-Holland en
 - één voor de kerkprovincies Zeeland, Noord-Brabant en Limburg en voor de Waalse gemeenten.
7. Een regionale commissie bestaat uit
 - vijf stemhebbende leden;
 - twee adviserende leden en
 - één - geen stemrecht hebbende - secretaris,
 en wijst in en voor elke zitting uit de aanwezige stemhebbende en adviserende leden een voorzitter aan, die tevens als zodanig optreedt tot aan de eerstvolgende zitting der commissie.
8. De stemhebbende leden van de regionale commissie worden benoemd door de betrokken provinciale kerkvergadering en wel door die van

Friesland	2 leden;
Groningen-Drenthe	3 leden;
Overijssel-Flevoland	2 leden;
Gelderland	3 leden;
Utrecht	2 leden;
Noord-Holland	3 leden;
Zuid-Holland	5 leden;
Zeeland	2 leden;
Noord-Brabant en Limburg	2 leden en
door de Waalse commissie	1 lid.
9. Naar een door het breed moderamen der generale synode op te stellen rooster, worden de leden der regionale commissies bij afwisseling gekozen uit de predikanten en ouderlingen der kerkprovincie, doch steeds zo, dat in elk dezer commissies tenminste twee predikanten en twee ouderlingen zitting hebben.
10. Voor elk stemhebbend lid ener regionale commissie worden een secundus en een tertius aangewezen, die aan dezelfde vereisten moeten voldoen als het primus-lid en bij verhindering of ontstentenis van een primus-lid door de secretaris der commissie ter vergadering worden opgeroepen.
11. Een besluit van een commissie inzake het al dan niet toepassen van een middel ter handhaving van de kerkelijke tucht kan alleen genomen worden bij aanwezigheid van en dient mede ondertekend te zijn door tenminste vier stemhebbende leden der regionale commissie.
12. De zittingstijd van een stemhebbend lid ener regionale commissie duurt vijf jaren, waarbij op de eerste januari van elk jaar - naar een door het breed moderamen der generale synode te maken rooster - één der leden aftreedt, doch tweemaal terstond herbenoembaar is.
13. De adviserende leden der regionale commissies, die de hoedanigheid van meester in de rechten dienen te bezitten - met voor elk hunner een secundus, die aan dezelfde vereisten moet voldoen als het primus-lid - worden, het breed moderamen der betrokken kerkprovincie(s) gehoord, benoemd door het breed moderamen der generale synode uit de lidmaten der Kerk en bij voorkeur uit de lidmaten van het ressort der

- commissie en kunnen worden benoemd als adviserend lid van meer dan één regionale commissie.
14. De zittingstijd van een adviserend lid ener regionale commissie duurt vijf jaar, terwijl zulk een lid tweemaal terstond herbenoembaar is.
 15. De secretaris van een regionale commissie, die de hoedanigheid van meester in de rechten dient te bezitten, wordt - telkens voor een tijdvak van vijf jaren - benoemd door het breed moderamen der generale synode uit de lidmaten der Kerk, het breed moderamen der betrokken kerkprovincie(s) gehoord, terwijl bij ontstentenis van de secretaris één der leden van de commissie als secretaris optreedt.
 16. De generale commissie voor het opzicht bestaat uit:
 - vijf stemhebbende leden, en wel drie predikanten en twee ouderlingen;
 - twee adviserende leden en
 - één - geen stemrecht hebbende - secretaris,en wijst in en voor elke zitting uit de aanwezige stemhebbende en adviserende leden een voorzitter aan, die tevens als zodanig optreedt tot aan de eerstvolgende zitting der commissie.
 17. De stemhebbende leden der generale commissie worden door de generale synode benoemd uit de predikanten en ouderlingen der Kerk.
 18. Voor elk stemhebbend lid der generale commissie worden een secundus en een tertius aangewezen, die aan dezelfde vereisten moeten voldoen als het primus-lid en bij verhindering of ontstentenis van een primus-lid door de secretaris der commissie ter vergadering worden opgeroepen.
 19. Een besluit van de generale commissie inzake het al dan niet toepassen van een maatregel ter handhaving van de kerkelijke tucht kan alleen genomen worden bij aanwezigheid van en dient mede ondertekend te zijn door tenminste vier stemhebbende leden dier commissie.
 20. De zittingstijd van een stemhebbend lid der generale commissie duurt vijf jaren, waarbij op de eerste januari van elk jaar - naar een door het breed moderamen der generale synode te maken rooster - één der leden aftreedt, doch eenmaal terstond herbenoembaar is.
 21. De adviserende leden der generale commissie - met voor elk hunner een secundus, die aan dezelfde vereisten moet voldoen als het primus-lid - worden benoemd door de generale synode uit de lidmaten der Kerk en dienen de hoedanigheid te bezitten van meester in de rechten.
 22. De zittingstijd van een adviserend lid der generale commissie duurt vijf jaren, terwijl zulk een lid tweemaal terstond herbenoembaar is.
 23. De secretaris van de generale commissie, die de hoedanigheid van meester in de rechten dient te bezitten, wordt - telkens voor een tijdvak van vijf jaren - benoemd door het breed moderamen der generale synode uit de lidmaten der Kerk, terwijl bij ontstentenis van de secretaris één der leden van de commissie als secretaris optreedt.
 24. Indien gelijktijdig en op grond van gelijke of samenhangende feiten of omstandigheden tegen verschillende leden of ambtsdragers uit één kerkelijk lichaam verknochte zaken in behandeling zijn of zouden moeten komen bij verschillende organen voor het opzicht, kan de generale commissie voor het opzicht bepalen, dat deze zaken in dat geval alle - en desgeraden opnieuw - worden behandeld door één door haar aan te wijzen orgaan voor het opzicht.
 25. Zij, die met het houden van het opzicht zijn belast, kunnen bepalen, dat degene, tegen wiens belijdenis en wandel, of ten aanzien van wie tegen de wijze, waarop hij zijn ambt, bediening of functie vervult, anders dan krachtens hoofdstuk IV dezer ordinantie ernstige, geruchtmakende bezwaren zijn gerezen, zolang de Kerk terzake geen

eindoordeel heeft uitgesproken, te hunner beoordeling, voorlopig uitgesloten wordt van de deelneming aan het Heilig Avondmaal; van het verrichten van kerkelijke handelingen krachtens ambt, bediening, functie, het bezit van emeritaatsrechten of anderszins; of van de bevoegdheid om in een ambt, bediening of functie te worden gesteld.

26. Een kerkelijk lichaam kan, onverminderd het terzake van de levenswandel van een lid der Kerk bepaalde in ordinantie 11-13-6, in zaken van opzicht over belijdenis en wandel, aan zijn leden ook geheimhouding opleggen met betrekking tot het ter vergadering behandelde en de daar ter tafel gekomen stukken.
27. Men kan niet tegelijkertijd als primus, secundus of tertius zitting hebben in een regionale commissie voor het opzicht of in de generale commissie voor het opzicht en lid zijn van een college van visitatoren-provinciaal of van dat van visitatoren-generaal, dan wel van het moderamen ener provinciale kerkvergadering.

III Handhaving van de kerkelijke tucht

Artikel 6 Bijzondere middelen ter handhaving van de kerkelijke tucht

1. Jegens degene, die zich schuldig maakt aan een onchristelijke belijdenis en wandel, die nalatig is in de behoorlijke vervulling van ambt, bediening of functie, of die op andere wijze de orde in het leven en werken der Kerk verstoort, kan door hen, die tot het houden van het opzicht zijn geroepen, worden gebruik gemaakt van een of meer der zes middelen ter handhaving van de kerkelijke tucht, te weten
 1. een vermaning;
 2. uitsluiting van de deelneming aan het Heilig Avondmaal, totdat er genoegzame reden is, de uitgeslotene wederom toe te laten;
 3. een verbod - voor een ten hoogste op twaalf maanden te bepalen tijd - tot het verrichten van handelingen krachtens een ambt, bediening, functie of andere kerkelijke bevoegdheden, al of niet gepaard gaande met het verlies, geheel of ten dele, van de daaraan verbonden inkomsten;
 4. losmaking van de ambtsbediening, alsmede van de standplaats, waarop de betrokkene is gevestigd of losmaking van de bediening of functie, eventueel onder de bepaling, dat hij gedurende een vast te stellen tijdvak van ten hoogste drie jaren niet naar een ambt, bediening of functie mag staan, dan wel het ontnemen van de aan betrokkene verleende kerkelijke bevoegdheden eveneens voor een vast te stellen tijdvak van ten hoogste drie jaren;
 5. ontzetting uit een ambt, waarmede men is bekleed of van een bediening of een functie, die men vervult, met verlies van het recht om naar een ambt, een bediening of een functie te staan, dan wel het ontnemen voor onbepaalde tijd van de aan betrokkene verleende kerkelijke bevoegdheden;
 6. uitsluiting uit de gemeenschap der Kerk, met gebruikmaking van een daartoe bestemd formulier uit het dienstboek der Kerk.

Artikel 7 Het besluit tot gebruik van een bijzonder middel ter handhaving van de kerkelijke tucht

1. Het besluit tot het gebruik van een bijzonder middel ter handhaving van de kerkelijke tucht kan slechts worden genomen, nadat aan de volgende voorwaarden is voldaan:
 - a. dat de betrokkene tenminste veertien dagen tevoren en per aangetekende brief, onder aanvoering van de bezwaren, welke tegen hem bestaan, is geroepen persoonlijk te verschijnen in een vergadering van hen, die met het opzicht zijn belast, en dat hem, zo hij niet in staat is geweest te verschijnen, nog eenmaal de gelegenheid daartoe is geboden;
 - b. dat hem op zijn verzoek afschrift is gegeven van de stukken en van de processen-verbaal van de getuigenissen, welke bij de behandeling der zaak ter tafel komen;
 - c. dat hij in de gelegenheid is gesteld zich - ook door het doen horen van het getuigenis van anderen - te rechtvaardigen, en ter vergadering zich te doen bijstaan door een raadsman;
 - d. dat op zijn verzoek een samenvatting van de door hem voor de vergadering afgelegde verklaringen wordt opgesteld, in zijn aanwezigheid wordt voorgelezen en, na door hem akkoord te zijn bevonden, door de vergadering wordt gearresteerd.
- 1a. De commissie stelt - indien de behandeling plaatsvindt naar aanleiding van ingediende bezwaren - degene die deze beschuldiging heeft ingebracht in de gelegenheid om kennis te nemen van en, mondeling dan wel schriftelijk, te reageren op het verweer tegen de ingebrachte bezwaren en om de ingebrachte bezwaren mondeling toe te lichten, desgewenst bijgestaan door een raadsman. Betrokkene zal - indien deze daarom verzoekt - voorts een samenvatting ontvangen van de door deze voor de vergadering afgelegde verklaringen en kan een afschrift ontvangen van de stukken, die bij de behandeling van de zaak ter tafel komen.
2. De formulering van het besluit tot toepassing van zulk een middel bevat de overwegingen ten aanzien van de feiten en de redenen, waarop het besluit berust.
3. Binnen dertig dagen na de dag, waarop het besluit tot het gebruik van een bijzonder middel ter handhaving van de kerkelijke tucht is genomen, wordt daarvan een afschrift gezonden
 - a. per aangetekende brief aan degene jegens wie het middel van kerkelijke tucht wordt toegepast en
 - b. per aangetekende brief aan degene, die de beschuldiging heeft ingebracht in beide gevallen onder vermelding van de termijn, binnen welke en de wijze, waarop beroep kan worden ingesteld;
 - c. aan de kerkenraad van de gemeente, waartoe de betrokkene behoort;
 - d. aan de brede moderamina der meerdere ambtelijke vergaderingen, in welke ressort de betrokkene zijn woonplaats heeft;
 - e. aan de generale commissie voor het opzicht;
 - f. aan visitatoren-generaal,.
4. Binnen dertig dagen na de dag, waarop een besluit wordt genomen om niet over te gaan tot het gebruik van een bijzonder middel tot handhaving van de kerkelijke tucht, wordt daarvan een afschrift gezonden
 - a. per aangetekende brief aan degene, tegen wie de beschuldiging is ingebracht en
 - b. per aangetekende brief aan degene, die de beschuldiging heeft ingebracht, in beide gevallen onder vermelding van de termijn, binnen welke en de wijze, waarop beroep kan worden ingesteld;
 - c. aan de betrokken kerkenraad,
 - d. aan de generale commissie voor het opzicht.
5. Het breed moderamen ener meerdere vergadering, van oordeel zijnde, dat een met het houden van opzicht belast orgaan terzake van het houden van dit opzicht in gebreke blijft,

kan aan dat orgaan over de beweegredenen daartoe inlichtingen vragen en, zo het deze onvoldoende oordeelt, zich wenden tot het breed moderamen der generale synode, dat bevoegd is het opvolgende orgaan voor het opzicht op te dragen de zaak alsnog ter hand te nemen en een besluit te nemen, als naar zijn oordeel het lagere orgaan voor het opzicht had behoren te nemen.

Artikel 8 Hoger beroep

1. Tegen een besluit als bedoeld in lid 3 en 4 van het vorige artikel, kan bij de generale commissie voor het opzicht binnen dertig dagen na de dag, waarop het afschrift van dit besluit per aangetekende brief is toegezonden, beroep ingesteld worden door degene, tegen wie de beschuldiging is ingebracht dan wel door degene, die de aanvankelijke beschuldiging heeft ingebracht.
2. Het besluit tot toepassing van een bijzonder middel ter handhaving van de kerkelijke tucht treedt, zo binnen de termijn, genoemd in het eerste lid van dit artikel, geen hoger beroep is ingesteld, in werking op de dag, waarop deze termijn is verstreken.
3. Is binnen de in het eerste lid van dit artikel genoemde termijn hoger beroep aangetekend of is binnen de daarvoor gestelde termijn een verzoek tot vernietiging ingediend, dan treedt de toepassing van het bijzondere middel tot handhaving van de kerkelijke tucht niet in werking voor de dag, waarop in de zaak uit zulk een hoofde in laatste instantie een beslissing is gegeven.
4. Ingeval toepassing wordt overwogen van het bepaalde in ordinantie 11-9-1 kan de voorzitter van de generale commissie voor het opzicht bepalen, dat het middel niet in werking treedt, zolang de commissie terzake geen beslissing heeft gegeven.
5. Het hoger beroep wordt ingesteld door middel van een gedagtekend, gemotiveerd en per aangetekende brief verzonden bezwaarschrift, onder kennisgeving daarvan aan de commissie voor het opzicht, tegen welke beslissing in hoger beroep wordt gegaan.
6. Aan de in ordinantie 11-7-1, -1a, -2, -3 en -4 gestelde voorschriften moet ook bij de behandeling in hoger beroep worden voldaan, met dien verstande dat de generale commissie bevoegd is - indien door geen van de betrokkenen om een mondelinge behandeling is verzocht - af te zien van het oproepen en (opnieuw) horen van de betrokkenen.
7. Van elk besluit in hoger beroep door een commissie voor het opzicht genomen, wordt een afschrift gezonden aan de personen en organen, genoemd in het derde lid van artikel 7 dezer ordinantie, alsmede aan het orgaan voor het opzicht, welks besluit in het geding was, en aan het breed moderamen der generale synode.

Artikel 9 Vernietiging door de generale commissie voor het opzicht.

1. De generale commissie voor het opzicht kan een uitspraak inzake de toepassing al dan niet van een bijzonder middel ter handhaving van de kerkelijke tucht vernietigen, ook indien geen voorziening in hoger beroep is gevraagd.
2. De commissie neemt zulk een besluit tot vernietiging binnen dertig dagen na de ontvangst van het afschrift van de betrokken uitspraak; de voorzitter is bevoegd, onder kennisgeving daarvan aan de betrokkene(n) en aan het lichaam, dat de uitspraak heeft gedaan, deze termijn zo nodig telkens met dertig dagen te verlengen.
3. (Vervallen per 1 juli 1985.)
4. De commissie zendt van haar besluit binnen acht dagen na de dag waarop dit besluit is genomen een afschrift
 - a. aan het lichaam, dat de vernietigde uitspraak deed;

- b. per aangetekende brief aan degene, tegen wie de beschuldiging is ingebracht;
 - c. per aangetekende brief aan degene, die de beschuldiging heeft ingebracht;
 - d. aan het breed moderamen der generale synode,.
5. Bij een vernietiging doet de generale commissie de zaak zelf af of verwijst deze naar een door haar aan te wijzen regionale commissie ter verdere behandeling met inachtneming van het besluit van de generale commissie.
 6. Op het besluit van de krachtens het vorige lid aangewezen regionale commissie is het bepaalde in ordinantie 11-7, -8 en -9 van toepassing.

Artikel 10 (Vervallen per 1 juli 1985.)

Wijziging opschrift ord. 11-10 per 1-7-1982.

Vervallen ord. 11-10 per 1-7-1985.

Artikel 11 Herziening

1. Indien de generale commissie voor het opzicht feiten en omstandigheden ontwaart, waarmede bij de beslissing tot toepassing, al dan niet van een bijzonder middel ter handhaving van de kerkelijke tucht geen rekening kon worden gehouden, toen het laatste besluit werd genomen en welke, indien deze bekend geweest waren, naar de mening van de generale commissie voor het opzicht tot een ander besluit aanleiding zouden hebben kunnen geven, is deze commissie bevoegd tot herziening van deze zaak over te gaan, in welk geval de commissie een zodanig besluit neemt als naar haar mening genomen zou moeten zijn, zo bij de vroegere behandeling van de zaak deze feiten en omstandigheden reeds bekend waren geweest.

Artikel 12 Herstel

1. Aan hem, op wie het vijfde middel ter handhaving van de kerkelijke tucht is toegepast, kan - nadat tenminste vijf jaren zijn verstreken - bij berouw, bevestigd door belijdenis en wandel, en zo het belang der Kerk daardoor niet wordt geschaad, door de generale synode, voorgelicht door de generale commissie voor het opzicht en visitatoren-generaal gehoord, te harer beoordeling,
 - a. de bevoegdheid worden verleend om, mits hij overigens voldoet aan de in de orde der Kerk daarvoor gestelde voorwaarden, wederom te worden gesteld in een ambt, bediening of functie, als waaruit hij werd ontzet, dan wel wederom de kerkelijke bevoegdheden uit te oefenen, die de betrokkene waren ontnomen;
 - b. de verklaring worden gegeven, dat hij in het vervolg als een eervol onthevene zal worden beschouwd;
 - c. zo de betrokkene inmiddels wegens zijn leeftijd niet meer in het ambt van dienaar des Woords kan worden gesteld, de bevoegdheid als van een emeritus worden toegekend.
2. Degene, op wie het zesde middel ter handhaving van de kerkelijke tucht is toegepast, kan, wanneer hij zijn schuld beleden en zijn berouw door belijdenis en wandel bevestigd heeft, op gezag van het kerkelijk lichaam, dat dit middel op hem heeft toegepast, door de kerkenraad met gebruikmaking van een daartoe bestemd formulier uit het dienstboek der Kerk, wederom als lidmaat in de gemeente worden opgenomen.

Artikel 13 Algemene bepalingen

1. Behoudens het bepaalde in ordinantie 11-9-5 wordt aan de behandeling van een zaak volgens het bepaalde in ordinantie 11-6, -7, -8, -9, -11 en -12 niet deelgenomen door hem, die in deze zaak aan het nemen van een besluit terzake van de toepassing van een bijzonder middel ter handhaving van de kerkelijke tucht, reeds in een vroeger stadium heeft deelgenomen.
2. Het lid van een vergadering, dat de betrokkene door bloed- of aanverwantschap tot in de derde graad bestaat, neemt in de kerkenraad geen deel aan de behandeling van de zaak en wordt in de commissies voor het opzicht tijdens deze behandeling door zijn secundus of tertius vervangen.
3. De plaats van het lid van een commissie voor het opzicht, wiens zaak krachtens deze ordinantie door die commissie wordt behandeld of die geroepen is voor deze commissie als getuige te verschijnen, wordt ingenomen door diens secundus of tertius.
4. Een commissie voor het opzicht kan - alvorens ten aanzien van een predikant voor gewone werkzaamheden tot het nemen van een besluit inzake het toepassen van een bijzonder middel ter handhaving van de kerkelijke tucht over te gaan - bepalen, dat de betrokkene zich binnen een door de commissie te stellen termijn onderwerpt aan een onderzoek door een of meer door het moderamen der generale synode daartoe aangewezen geneesheren.
 - 4a. Indien het medisch rapport de commissie daartoe aanleiding geeft of indien de betrokkene zich aan dit onderzoek binnen de gestelde termijn niet onderwerpt, kan zij besluiten de behandeling van de zaak op te schorten en een en ander onder overlegging van de beschikbare gegevens ter kennis brengen van het breed moderamen der betrokken provinciale kerkvergadering met de vraag of dit breed moderamen aanleiding vindt over te gaan tot toepassing van het bepaalde in ordinantie 13-25, in welk geval, zo het breed moderamen daartoe overgaat, de commissie de behandeling van de zaak als geëindigd beschouwt.
5. Bij de behandeling van een ingebrachte beschuldiging, die betrekking heeft op bezwaren die door de generale synode als zodanig benoemd zijn, betreft de regionale commissie voor het opzicht door de generale synode aangewezen deskundigen.
 - 5a. De in het vorige lid bedoelde deskundigen zijn bevoegd
 - degenen, tegen en door wie de beschuldiging is ingebracht, te horen, waarbij het bepaalde in artikel 7 lid 1 en 1a van overeenkomstige toepassing is,
 - inlichtingen en gegevens in te winnen, die zij voor de vaststelling van de feiten behoeven.
 - 5b. De betrokken deskundigen brengen - binnen een door de commissie te stellen termijn - rapport uit over de gegrondheid van de ingebrachte beschuldiging.
 - 5c. Een regionale commissie kan - als betrokkenen overeenkomstig het bepaalde in lid 5a door de deskundigen zijn gehoord - indien door geen van de betrokkenen om een mondelinge behandeling is verzocht, afzien van het opnieuw oproepen en horen van betrokkenen.
 - 5d. De generale commissie is bevoegd bij de behandeling van zaken als bedoeld in lid 5 van dit artikel door de generale synode aangewezen deskundigen in te schakelen, waarbij het bepaalde in lid 5a, 5b en 5c van overeenkomstige toepassing is. Zij zal daarbij, indien één van de betrokkenen daarom verzoekt, een beroep doen op andere deskundigen dan die door de regionale commissie voor het opzicht terzake geraadpleegd zijn.
6. Een kerkelijk lichaam en de leden daarvan zijn tot geheimhouding verplicht met betrekking tot al hetgeen daar terzake van de levenswandel van een lid der Kerk is behandeld.

7. Indien zij die zijn belast met het houden van het opzicht, van oordeel zijn dat er reden is voor een onderzoek inzake belijdenis en wandel respectievelijk de vervulling van een ambt, bediening of functie dan wel indien een beschuldiging terzake is ingebracht, nemen zij de zaak onverwijld, doch in ieder geval binnen twee maanden, in behandeling, en wordt aan degenen, tegen en door wie de beschuldiging is ingebracht, mededeling gedaan van de ontvangst van de beschuldiging met vermelding van de termijn waarbinnen betrokkene de gelegenheid heeft daarop schriftelijk te antwoorden alsmede van het verdere verloop van de procedure. De behandeling van zaken, het opzicht betreffende, is steeds mede erop gericht, deze zonder vertraging tot afdoening te brengen.
8. Het breed moderamen der generale synode kan binnen eenentwintig dagen na de in ordinantie 11-9-4 bedoelde toezending van het besluit aan de generale commissie voor de behandeling van bezwaren en geschillen verzoeken, dat besluit te vernietigen, indien dit
 - besluit in strijd is met enige bepaling bij of krachtens ordinantie gegeven;
 - daarbij van een bevoegdheid een gebruik is gemaakt, voor welk gebruik deze bevoegdheid niet is gegeven;
 - daarbij één of meer bepalingen uit de orde der Kerk zijn gehanteerd op een wijze, als in redelijkheid niet verdedigbaar is.
9. Indien de generale commissie voor de behandeling van bezwaren en geschillen van oordeel is, dat daartoe redenen bestaan, vernietigt zij het desbetreffende besluit en brengt dit met redenen omkleed ter kennis van de generale commissie voor het opzicht, die de behandeling van de betrokken zaak opnieuw ter hand neemt met inachtneming van het oordeel van de generale commissie voor de behandeling van bezwaren en geschillen.
10. De indiening van een verzoek als bedoeld in lid 8 van dit artikel heeft van rechtswege opschorting tengevolge van de uitvoering van het desbetreffende besluit.

IV Het opzicht over de dienst des Woords en de catechese

Artikel 14 Het opzicht over de dienst des Woords en de catechese

1. Het opzicht over de dienst des Woords en de catechese strekt overeenkomstig artikel X der kerkorde tot opbouw van de evangeliebediening en tot wering uit verkondiging en kerkelijk onderricht van datgene wat de fundamenteën der Kerk aantast, doordat het de gehoorzaamheid aan de Heilige Schrift uitsluit en doordat het de gemeenschap met de belijdenis der vaderen verbreekt.
2. Gesteund door broederlijke samenspreking en vermaan, voortvloeiende uit de medeverantwoordelijkheid van de ouderlingen voor de bediening des Woords en uit de leiding, die de classicale vergadering heeft te geven aan het leven en werken der classis, wordt dit opzicht gehouden door de provinciale kerkvergadering en de generale synode.
3. Het bepaalde in hoofdstuk IV dezer ordinantie is van overeenkomstige toepassing op allen, die in enigerlei bediening of functie werkzaam zijn in, of krachtens enige kerkelijke bevoegdheid optreden ten behoeve van, de dienst des Woords of de catechese.

Artikel 15 Het opzicht van de provinciale kerkvergadering

1. Een provinciale kerkvergadering of haar breed moderamen, redenen hebbende om aan te nemen, dat een dienaar des Woords bij de verrichting van de aan zijn ambt verbonden werkzaamheden zo predikt en leert, dat hij de fundamenteën der Kerk aantast, draagt aan visitatoren-provinciaal op, een onderzoek daarnaar in te stellen.

2. Mocht dit vermoeden aanvankelijk blijken niet zonder grond te zijn, dan trachten de visitatoren die dienaar des Woords door broederlijke bespreking en herderlijk vermaan tot verandering van gevoelen te brengen.
3. Leidt dit naar hun oordeel niet tot het begeerde resultaat, dan geven visitatoren daarvan bericht aan de provinciale kerkvergadering.
4. Wanneer deze geen termen aanwezig acht, de zaak voortgang te doen hebben, brengt zij dit schriftelijk ter kennis van de dienaar en de visitatoren; acht zij verdere bespreking noodzakelijk, zo nodigt zij de dienaar uit tot een samenspreking.
5. Aan deze samenspreking met de provinciale kerkvergadering nemen tevens deel vijf leden van de raad voor de zaken van Kerk en theologie, door de raad daartoe aangewezen, die daarna aan de provinciale kerkvergadering schriftelijk hun oordeel mededelen, waarbij zij, die zich met het gevoelen der meerderheid niet kunnen verenigen, hun oordeel afzonderlijk indienen, terwijl een afschrift van deze stukken aan de dienaar des Woords wordt toegezonden.
6. Na de dienaar des Woords wederom in de gelegenheid te hebben gesteld tot een samenspreking en tot het indienen van een schriftelijke samenvatting van zijn inzichten, spreekt de provinciale kerkvergadering, na met het oordeel van de vijf leden van de raad voor de zaken van Kerk en theologie te rade te zijn gegaan, uit, of zij van oordeel is, dat de dienaar des Woords zich niet meer beweegt in de weg van het belijden der Kerk en daarmede de fundamenten der Kerk aantast.
7. De provinciale kerkvergadering, oordelende, dat deze vraag bevestigend moet worden beantwoord, brengt haar met redenen omkleed oordeel ter kennis van de generale synode en van de dienaar des Woords, wie het aangaat.
8. Bij een ontkennend antwoord geeft de provinciale kerkvergadering daarvan kennis aan de dienaar des Woords en aan de raad voor de zaken van Kerk en theologie.

Artikel 16 Het opzicht van de generale synode

1. Indien een zaak van opzicht naar het bepaalde in ordinantie 11-15 bij de generale synode is overgebracht, wijst het breed moderamen uit haar leden een bijzondere commissie aan, welke tot taak heeft de behandeling van de zaak door de synode voor te bereiden.
2. Deze commissie stelt de betrokken dienaar des Woords in de gelegenheid zijn eventuele bezwaren tegen het oordeel der provinciale kerkvergadering schriftelijk bij haar in te brengen.
3. Voorts vraagt zij over de aangelegen zaak het oordeel van de raad voor de zaken van Kerk en theologie, die dat oordeel op schrift stelt en - vergezeld van de memories van de leden van de raad, die zich met het gevoelen der meerderheid niet mochten kunnen verenigen - aan de synode toezendt.
4. In de vergadering van de generale synode, waar de betrokken zaak wordt behandeld, worden drie, door deze raad daartoe aangewezen, leden van de raad voor de zaken van Kerk en theologie geroepen, als hoedanig echter niet kunnen worden aangewezen leden van die raad, welke reeds uit anderen hoofde als gewoon of als adviserend lid aan die vergadering deelnemen.
5. De generale synode biedt de dienaar des Woords gelegenheid in de vergadering der synode zijn gevoelen persoonlijk en desgewenst met bijstand van een of twee door hem aangewezen lidmaten der Kerk toe te lichten en te verdedigen, van welke toelichting en verweer een samenvatting wordt opgesteld, welke door de dienaar na akkoordbevinding wordt ondertekend.
6. Het eindoordeel der synode is met redenen omkleed en wordt, alvorens dit ter kennis van de Kerk wordt gebracht, aan de dienaar des Woords, aan diens kerkenraad, aan de

classicale vergadering, aan de provinciale kerkvergadering, waaronder hij ressorteert, en aan de raad voor de zaken van Kerk en theologie in afschrift toegezonden.

7. De generale synode stelt voor de dienaar des Woords, wiens gevoelen door haar geoordeeld mocht worden het belijden der Kerk te weerspreken, een termijn vast van tenminste zes en ten hoogste negen maanden, binnen welke hij zich op het oordeel der synode kan beraden.
8. Gedurende dit beraad onthoudt hij zich van het verrichten van de aan zijn ambt verbonden werkzaamheden; uiterlijk aan het einde van deze termijn legt de dienaar des Woords een schriftelijke verklaring af, gericht aan de generale synode.
9. Indien deze dienaar des Woords om des gewetens wille het oordeel der synode niet aanvaardt of geen stellige verklaring daaromtrent aflegt, wordt hem door de generale synode verzocht ontheffing van zijn ambtsbediening te vragen.
10. Indien hij daartoe niet bereid is, wordt hij door de generale synode van zijn ambt ontheven.

Artikel 17 Bijzondere bepalingen

1. De dienaar des Woords, die naar het bepaalde in ordinantie 11-16-9 of -10 ingevolge het verzoek of het besluit der synode van zijn ambt ontheven is, heeft nadien wat zijn aanvangstraktement betreft ten laste van zijn laatste gemeente, zo nodig met steun uit de algemene middelen der Kerk en overigens ten laste van de kas voor de predikantstraktementen, of, zo hij geen predikant voor gewone werkzaamheden is, ten laste van het orgaan van hetwelk hij zijn bezoldiging ontving, nog gedurende zesendertig volle maanden aanspraak op een bedrag, gelijk aan $\frac{2}{3}$ van de aan zijn standplaats of functie verbonden inkomsten, verminderd met $\frac{2}{3}$ deel van de inkomsten, welke hij in die tijd uit arbeid geniet; terwijl gedurende die tijd de aanspraken op emeritaatsweduwen- en wezenpensioen, voor zover deze ten laste van de Kerk of haar gemeenten komen, tegen betaling door hem van de uit dien hoofde verschuldigde premies en bijdragen in stand blijven.
2. In afwijking van het bepaalde in het eerste lid van dit artikel gaat de daar gegeven garantie voor een predikant, nadat hij de leeftijd van vijftenzestig jaren heeft bereikt, in geen geval het bedrag te boven, dat hij als emeritaatspensioen zou hebben genoten, zo hij op die leeftijd op de laatstelijk door hem beklede standplaats of in de laatstelijk door hem beklede functie emeritaat had verkregen.
3. Na afloop van de termijn van zesendertig maanden wordt hem hetzij een premievrije polis gegeven, hetzij de wiskundige reserve van zijn pensioenaanspraken, voor zover deze ten laste van de Kerk of hare gemeenten komen, uitgekeerd, tenzij hij er de voorkeur aan geeft tegen betaling door hemzelf van de verzekeringkundig daarvoor vast te stellen premies in de kerkelijke pensioenfondsen ingeschreven te blijven.

Artikel 18 Terugkeer in het ambt

1. Hij, die door toepassing van het bepaalde in ordinantie 11-16-9 of -10 niet meer in het ambt staat, kan, door de generale synode, de raad voor de zaken van Kerk en theologie gehoord, wederom worden toegelaten tot de evangeliebediening en het recht verkrijgen te staan naar het ambt van dienaar des Woords, nadat hij verklaard heeft het oordeel der synode alsnog te aanvaarden en zich te zullen bewegen in de weg van het belijden der Kerk.
2. In dit geval wordt hij geacht het consent verkregen te hebben, bedoeld in ordinantie 3-17-1.

V Gravamina

Artikel 19 Het indienen van een gravamen

1. Een lidmaat, zich onder beroep op het Woord Gods in zijn geweten bezwaard gevoelende over uitingen der Kerk terzake van haar belijden, kan zijn gravamen schriftelijk en gedocumenteerd voorleggen aan de kerkenraad zijner gemeente, die door bespreking en onderricht tracht tot wegneming van de bezwaren te komen.
2. Oordeelt de kerkenraad het gravamen daartoe van genoegzaam belang of dient de bezwaarde in het tegengestelde geval zelf een verzoek tot behandeling bij de classicale vergadering in, dan doet deze de bezwaarde door een commissie uit haar midden horen en beslist of er gegronde redenen zijn het gravamen aan de provinciale kerkvergadering ter beoordeling voor te leggen.

Artikel 20 De behandeling van het gravamen

1. De provinciale kerkvergadering gaat over tot onderzoek van het gravamen en benoemt uit haar midden een commissie van voorbereiding; zij nodigt bij de behandeling daarvan de bezwaarde uit en drie door de raad voor de zaken van Kerk en theologie aangewezen leden van die raad en beslist vervolgens of het gravamen aan de generale synode moet worden doorgezonden teneinde te komen tot een eindoordeel daarover van de Kerk.
2. De generale synode benoemt in dat geval uit haar midden een commissie van voorbereiding, die de bezwaarde hoort, het advies vraagt van de raad voor de zaken van Kerk en theologie met het inzicht van de leden van die raad, die zich met het advies der meerderheid niet kunnen verenigen, en zo nodig het oordeel vraagt van daarvoor in aanmerking komende andere kerken.
3. De synode geeft vervolgens een eindoordeel over het gravamen en brengt dit ter kennis van de Kerk.